

Nordsjælland
J.nr. 24/04691
Ref. ANT
Den 4. juni 2025**Referat fra bestyrelsesmøde, Naturnationalpark
Gribskov 21. maj 2025, kl. 17-18 og efterfølgende
besigtigelse kl 18 – 20.***Til stede**Formand**Dansk Botanisk Forening, Østkredsen
Danmarks Jægerforbund, Nordsjælland
Danmarks Naturfredningsforening
Danmarks Vilde Natur, Hillerød
Dansk Orienteringsforbund
Danmarks Idræts-Forbund
DGI Nordsjælland
Friluftsrådet i Nordsjælland
Gribskov Kommune
Museum Nordsjælland
Det Danske Spejderkorps
Nationalpark Kongernes Nordsjælland
Dansk Vandrelaug
Dansk Ornitologisk Forening, Nordsjælland
Dansk Rideforbund*Kaare Larsen
Erik Buchwald
Jørgen Jacobsen
Søren Mark Jensen
Henrik Rødgaard
Annika Simonsen
Bo Simonsen
Per Frost Henriksen
Peter Bennett
Tue Villebro
Liv Appel
Anne Meisner
Per Kølster
Ruth Petersen
Stig Englund
Anne-Mette Højgaard*Antropolog*

Matti Weisdorf

*Naturstyrelsen*Søren Oldenburg
Jens Bach
Anna Thormann
Jim Schou Larsen
Mikkel Bornøe Clausen*Afbud fra**Rytternes paraplyorganisation i Nordsjælland
Hillerød Kommune
Lokalråd Nødebo
Nordsjællands Landboforening
Dansk Islandshesteforening*Sally Schlichting
Louise Colding Sørensen
Leif Højvang Nielsen
Hatla Færch Johnsen
Birgit Lehmann

17:00	1	<i>Godkendelse af dagsorden</i> Dagsordenen blev godkendt. Dog med bemærkning fra et bestyrelsesmedlem om, at formuleringen i punkt 4 vedr. dispensation er retorisk og burde hedde ”Dispensation fra dyrevelfærdsloven”.
	2	<i>Formanden orienterer</i> Har været ude og holde foredrag om naturnationalparken i forskellige foreninger, som har kontaktet ham i rollen som formand for naturnationalparkbestyrelsen. Foredragene giver en god mulighed for at få indblik i holdninger til og viden om hele naturnationalparkprojektet. Søren Mark Jensen oplyste, at han også har holdt og holder foredrag om naturnationalparken i flere forskellige foreninger i de nordsjællandske kommuner. Kort status fra et seminar i Østrig om prissætning af biodiversitet. I dag faldt dom i dyrevelfærdssagen fra Mols Bjerger, og formanden er blevet interviewet til P4.
	3	<i>Naturstyrelsen orienterer om status og aktiviteter ifm. etablering af naturnationalparken</i> Dom i dyrevelfærdssagen fra Mols. Den første sag af sin slags i Naturstyrelsen. Et isoleret og meget ulykkeligt tilfælde, som Naturstyrelsen har lært meget af. I den tid der er gået, har styrelsen bygget stærkt op på området. Ingen har noget ønske om, at noget sådan skal ske igen. Formandsmøde for alle naturnationalparkernes bestyrelsesformænd. Mødets emner var bl.a. samarbejdet i bestyrelserne, samarbejdet med Naturstyrelsen, bestyrelsens rolle på længere sigt (i driftsfasen), arbejdet med projektbeskrivelserne rundt i landet og de baselineundersøgelser der laves ift. biodiversitet, kulturhistorie og friluftsliv. Naturnationalparken ved Fussingø er nu ved at være færdigetablet, sådan at der kan holdes en officiel indvielse den 21. juni 2025. Tue Villebro oplyser, at han har indgivet en formel klage til Miljøministeriet og Fødevarerministeriet for ca. 14 dage siden, idet han ikke mener, at arbejdet i lokalbestyrelserne reelt giver den indflydelse til kommunalbestyrelsesmedlemmerne i parkernes gennemførelse og drift, som det specifikt stod udtrykt i regeringsgrundlaget. Planlovstilladelsen til placering af hegnet: Gribskov Kommune gav afslag. Dette afslag vurderer Naturstyrelsen er usagligt og har derfor indgivet en klage til Planklagenævnet. Hillerød Kommune har tilkendegivet, at man agter at træffe afgørelse, når Planklagenævnets afgørelse foreligger, og at de vil følge Planklagenævnets linje. I forhold til tidsplanen har Planklagenævnet meddelt, at de træffer afgørelse på et nævnsmøde i september måned. Naturstyrelsen håber, at hegnsetableringen kan sættes i gang igen sidst på året. Et bestyrelsesmedlem påpegede, at det kunne være u hensigtsmæssigt, hvis hegnsetableringen skete op mod og samtidig med et kommunalvalg.

		Efter en travl vintersæson med mange naturgenopretningsaktiviteter i området ligger etableringsarbejderne nu stort set stille henover fuglenes ynglesæson.
4		<i>Dispensation til bestandstilsyn – status og spørgsmål og svar</i> På det forrige bestyrelsesmøde blev efterspurgt mulighed for at spørge mere ind til dispensationsansøgningen. Bestyrelsesmedlemmerne havde efterfølgende haft mulighed for at indsende konkrete/specifikke spørgsmål. Det er i hovedsagen disse spørgsmål, der blev besvaret under dagsordenspunktet, idet der dog også fremkom flere spørgsmål undervejs. <u>Velfærd og kompetenceopbygning</u> Naturstyrelsens samlede koncept for dyrevelfærd i naturnationalparkerne skaber rammen om forvaltning af dyr i naturnationalparkerne. Materialet er samtidig en del af ansøgningen til Fødevarestyrelsen om dispensation til at føre tilsyn med husdyr på bestandsniveau i Fussingø Naturnationalpark og Gribskov Naturnationalpark. Ansøgningen blev afsendt i januar 2025 og er tidligere også sendt til bestyrelsesmedlemmerne. Fødevarestyrelsen besøgte i sidste uge Naturnationalpark Gribskov som led i deres sagsbehandling af dispensationsansøgningen. Der deltog chefer og medarbejdere fra både hovedkontoret og fra Veterinær Øst. De havde fokus på at se bl.a. vand- og føderessourcer med egne øjne, ligesom de også fik set på hvilke muligheder arealerne tilbyder dyrene for læ, ly og tørt leje. Det var det umiddelbare indtryk, at de var tilfredse med Naturstyrelsens dyrevelfærdsmateriale i ansøgningen, og med hvad de konkret så. <u>Hvor mange dyrepassere er der, hvad er deres baggrund, og hvilken kompetenceopbygning har de været igennem?</u> Der er samlet en gruppe på 3 skov- og naturteknikere, som det seneste år har stået for tilsynet med Naturstyrelsens egen besætning på 8 Galloway-stude i Ulvedalene i Gribskov. Den faglige ledelse varetages af skovfogederne Jens Bach og Mikkel Bornø Clausen. Gruppen har været gennem Naturstyrelsens egne kurser i dyrevelfærd (både basis og udvidet kursus). Kurserne er tilrettelagt af styrelsens egen dyrlæge og med brug af både interne og eksterne undervisere, herunder bla. undervisere fra Fødevarestyrelsen, SEGES, Ree Park og flere dyrlæger, herunder en tidligere chefdyrlæge fra en stor svensk dyrepark. På det udvidede kursus arbejdes der i både teori og praksis med vurdering af ressourcer, huld og adfærd, brug af tekniske løsninger, indfangning mv. Derudover har skov- og naturteknikerne endvidere gennemført et omfattende naturplejekursus hos AMU-Nordjylland med hovedvægt på dyr. Gruppen har siden arbejdet målrettet med værktøjer som droner og termiske spottere, som kan understøtte tilsynet og har desuden været tæt involveret i den afprøvning af GPS'er som Naturstyrelsen og Københavns Universitet har gennemført sammen.

	Medarbejderne har erfaring med håndtering af dyrene og har gennem det løbende tilsyn fået et indgående kendskab til flokken og de enkelte dyr. Samtidig har gruppen et overordentligt godt lokalkendskab. Alle bor tæt på naturnationalparken. <u>Hvad har Naturstyrelsen i øvrigt gjort for at ruste sig kompetencemæssigt?</u> Styrelsen har udviklet et internt efteruddannelsesprogram for de ansatte, der skal arbejde med dyrene (se ovenfor). Alle medarbejdere (også dem, der ikke beskæftiger sig med dyrene til hverdag) har derudover fået et en-dags-kursus for at øge den generelle awareness omkring dyrevelfærd og dyrs adfærd. Mange øjne i mark og skov. Disse medarbejdere har ikke ansvaret, men kan bidrage med observationer til de kolleger, der har det daglige tilsyn (fem af ugens syv dage). Naturstyrelsen har et dyrevelfærdsnetværk for de medarbejdere som har ansvar for dyrene, som mødes fysisk 2-3 gange årligt med generelle emner på området og mere specifikke temaer, som tages op efter behov. Dertil kommer løbende webmøder og webinarer også i netværket. Styrelsens egen dyrlæge står til rådighed med løbende rådgivning og sparring. <u>Hvad gør Naturstyrelsen fsva. beskæring af klove og parasitbehandling?</u> Der sikres, at de dyr, der sættes ud kommer fra bestande uden leverikter eller lungeorm. Det blev af et bestyrelsesmedlem bemærket at der i praksis ikke findes dyr i Danmark, som kan leve op til de krav, som er beskrevet i ansøgningen i forhold til at dokumentere frihed for lungeorm de sidste 5 år. Som en del af tilsynet med dyrene overvåges parasitniveauet ved at indsamle gødningsprøver 2 gange årligt (forår/efterår). Gennem forebyggelse forsøges at undgå en situation, hvor behandling bliver nødvendig. Er uheldet ude, så kan der behandles. Hvis dyrlægen vurderer, at et enkelt indgreb kan afhjælpe situationen hos et dyr med klovproblemer, så sættes ind med behandling i naturnationalparken. Hvis situationen ikke bedres, eller vurderes at komme igen, fjernes dyret. <u>Dyrlægetilsyn</u> Der er en fast dyrlæge tilknyttet naturnationalparken, som foretager faste månedlige tilsyn. Dyrlægen vil derudover blive tilkaldt, når der er syge eller skadede dyr. Det vil eksempelvis også være dyrlægen, der står for at ordinere medicin til dyrene. I nogle tilfælde kan det være Naturstyrelsens medarbejdere, der giver medicinen til dyrene. Det gælder fx i fm. bedøvelse, hvor Naturstyrelsens ansatte kan være dem, der betjener bedøvelsesgeværet, mens dyrlægen er til stede og sikrer korrekt dosering ift. det enkelte dyr. <u>Hvordan kan Naturstyrelsen i sin ansøgning sige, hvordan tilsynet mv. skal være?</u> Fødevarestyrelsen er den kompetente myndighed, der administrerer dyrevelfærdsloven. I sin ansøgning om dispensation til bestandstilsyn skal ansøger godtgøre, at alle betingelser er opfyldt og nødvendige hensyn taget. Naturstyrelsen har i sin ansøgning givet et ambitiøst bud på, hvordan dyrevelfærden kan sikres. Det er nu det, som Fødevarestyrelsen tager stilling til. <u>Er turisme et selvstændigt formål med NNP?</u> "Øget turisme" er nævnt i dispensationsansøgningen om bestandstilsyn, men er ikke et udtryk, som anvendes i forbindelse med formålsbeskrivelsen af naturnationalparkerne
--	---

	i loven. Her betones, at formålet er mere biodiversitet og mere selvforvaltende natur mv. samt også at "Offentlighedens adgang til og fra naturnationalparken må dog ikke forhindres eller vanskeliggøres unødigt." Det har hele tiden været ministerens og Naturstyrelsen tilgang, at områderne skal være tilgængelige, og at "hegnene skal holde dyrene inde og ikke menneskerne ude". Dette har også været en del af de politiske drøftelser. Næste spørgsmål var indsendt på forhånd, men blev ikke besvaret på mødet – svaret er derfor i stedet indskrevet i referatet. <u>Hvad sker der med hhv. hjorte og kreaturer når de dør eller bliver aflivet?</u> En død stud er som udgangspunkt et dødt husdyr, og skal håndteres efter de regelsæt som gælder for døde husdyr, og derfor køres til destruktionsanstalt. Kreaturer fra naturnationalparker anvendes som udgangspunkt ikke til konsum. Der gælder særlige regler omkring hjortedyr bag højt hegn, som betyder at hvis de udsatte dyrearter dør (såvel aflivede som selvdøde) skal de fjernes. Hvis det derimod er dådyr, sika eller rådyr, som dør selv eller aflives, så kan de blive liggende i skoven. Et bestyrelsesmedlem rejste en række andre spørgsmål på mødet og spurgte bl.a. til Naturstyrelsens håndtering af bortkomne kreaturer og om der her var en risiko for at syge dyr "forsvandt" uden at Naturstyrelsen kunne stilles til ansvar. Sidstnævnte spørgsmål faldt på kanten af mødet og blev ikke ordentligt besvaret – udover, at Naturstyrelsen selvfølgelig vil lede grundigt efter evt. bortkomne dyr. Naturstyrelsen har nedenfor indsat den passus fra retningslinjerne, der adresserer emnet for spørgsmålet: 4.1 Bortkomne dyr Hvis der under tilsynet med husdyr konstateres, at der mangler ét dyr i en flok (som plejer at være en del af flokken), skal dyret eftersøges og det skal noteres i tilsynsappen. De efterfølgende dage tjekkes, om dyret er vendt tilbage til flokken. Der kan være mange årsager til, at dyret mangler i flokken, f.eks. hvis dyret skal kælle, ved sygdom eller skade eller hvis dyret har fundet sammen med en anden flok. Dyrepasserer kan med fordel anvende GPS-data og termisk udstyr (drone og håndspotter) til at lokalisere dyret. Hvis dyret ikke er dukket op efter ca. 14 dage, indstilles eftersøgningen. Dyrepasserer beskriver eftersøgningsindsatsen og dokumenterer det i logbogen. Når et kreatur er bortkommet, skal der udfyldes en tro- og loveerklæring og besætningslisten i CHR-registret skal opdateres. Når en hest er bortkommet, skal SEGES Hest have besked snarest mulig med oplysninger om hestepas, ejercertifikat og blanket til registrering af afgang/død. I CHR-registret skal antallet af heste opdateres. Reglerne for registrering af aflivede og selvdøde dyr ligner reglerne for bortkomne dyr og er beskrevet i 4.3. På baggrund af en kort ordveksling mellem nogle bestyrelsesmedlemmer angående tillidsforholdet til Naturstyrelsens forvaltning omkring dyrevelfærden, ønskede et bestyrelsesmedlem at pointere, at han havde stor tillid til, at Naturstyrelsen arbejder intenst på at sikre dyrevelfærden og undgå noget lige som i Mols. Samtidig udtrykte han ærgrelse over, at der i bestyrelsen er enkelte som nærer mistillid til styrelsens arbejde.
--	---

		Et andet medlem af bestyrelsen udtrykte ligeledes generel tillid til Naturstyrelsens arbejde med at tilrettelægge forvaltningen omkring de store græssere i naturnationalparken, men udtrykte utilfredshed med, at ansøgningen vedrørende bestandstilsyn ikke havde været forelagt bestyrelsen til kommentering før den blev indsendt til Fødevarestyrelsen. Der var en række spørgsmål knyttet til hjortevildtets velfærd, regulering og andet, som ikke nåede at blive gennemgået. Hjortevildtet tages op på et af møderne i efteråret.
	5	Eventuelt
18:00		

Næste møde er den 3. september kl. 17-19

Efter mødet var der besigtigelse i naturnationalparken

Kl.	Stop
18:00	
	1) Naturlig hydrologi, Kalvehavevej/Annasvej ved Jens Bach • Praktisk eksempel på nyligt lukkede grøfter
	2) Kulturhistorie, Femvejskorset ved Søren Agerlund Rasmussen • Gravfelt fra jernalderen • Baseline for kulturhistorien i NNP
	3) Multebjerg lejrplads • Sandwich • Status for renovering af lejrpladsen • Status ift. ruter og ankomstarealer
	4) Dyrevelfærd, Ulvedalene ved Mikkel Bornøe Clausen mfl. • Besøg hos NST egen Galloway-besætning, som vises frem af de daglige tilsynsfolk
	På vejen (fra bussen) blev blandt andet kigget på rydning af oversøiske træarter, indplantning af hjemmehørende busk- og træarter samt strukturfældninger.
20:00	Retur Ostrupgård